

8. lektion

Hold 1: Tirsdag, den 9.10.2007, kl. 8:15 – 12:00.
Hold 2: Torsdag, den 4.10.2007, kl. 12:30 – 16:15

Repetition og Perspektivering:

Hold 1: Auditorium 1, kl. 8:15 – 8:40.
Hold 2: A314, kl. 12:30 – 12:55
Maksima og minima for funktioner af flere variable

Opgaveregning:

Hold 1: kl. 8:45 – 10:35 i grupperummene
Hold 2: kl. 13:00 – 14:50 i grupperummene.

Opgaver:

E&P, 12.5., pp. 940 – 942 Bestemmelse af kritiske punkter

- 9,19.

Bestemmelse af ekstrema på et afgrænset plant område

- 23,25.

Anvendte optimeringsproblemer

- 33¹,43,59.

E&P, p. 939, Questions and Discussions 1 – 4.

Forelæsning

Hold 1: Auditorium 1, kl. 10:40 – 12:00
Hold 2: A314, kl. 14:55 – 16:15.

Mål og indhold:

Denne gang handler det om alternativer til det velkendte XY -koordinatsystem i planen, hhv. XYZ -koordinatsystemet i rummet. I planen knytter man til hvert punkt P dets **polære** koordinater: afstanden r fra Origo og vinklen θ mellem X -akse og vektoren $\overline{OP}$. Simple trigonometriske overvejelser tillader omregning mellem XY - og polære koordinater, se formel (1) og (2), p. 666. Polære koordinater kan give simple beskrivelser af kurver, hvis der er en enkel sammenhæng mellem radius r og vinkel θ . Pas på: I modsætning til XY -koordinater er polære koordinater **ikke** entydigt bestemt.

Når man orienterer sig i rummet, kan man generalisere polære koordinater til cylindriske koordinater ved bare at bibeholde Z -koordinaten. Nye anvendelser og nye udfordringer repræsenteres ved **sfæriske** koordinater: Udover afstandskoordinaten, som nu hedder ρ er der to vinkekoordinater: φ og θ . De ligner de velkendte længde- og breddekoordinater på jordkloden. Dog angiver φ vinklen med Z -aksen; dermed får nordpolen koordinaten $\varphi = 0$, mens ækvator får koordinaten $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Igen leverer trigonometrien nøglen til omregning fra sfæriske til XYZ -koordinater, se formel (6) på s. 889. Kurver på en kugleflade (f.eks. en flyrute) kan bedst beskrives i sfæriske koordinater; specielt kan man finde den korteste (storcirkel) afstand mel-

¹1. oktant: $x, y, z > 0$

lem punkter på en kugleflade ud fra deres
længde- og breddekordinater.

ordinater til at tegne med. (polarplot,
hvv. coords=spherical i plot3d).

Litteratur:

Edwards & Penney, E& P, section 9.2,
pp. 665 – 670 og section 11.8, pp. 887 – 892.

Software:

MAPLE har i plots-pakken kommandoer
der tillader at bruge polære og sfæriske ko-

Næste gang:

Hold 1: Torsdag, den 11.10., kl. 12:30 –
16:15.

Hold 2: Tirsdag, den 9.10., kl. 8:15 – 12:00.

Lineær approksimation og differentialer.
E&P, 12.6, pp. 942 – 948.